

4.Формування хорової партитури народного хору з творів, написаних для низьких голосів (соло, дуетів) з супроводом.

Розглянемо більш складний варіант використання хорової фактури. На прикладі народної пісні (приклад 155).

155 Широко

Жалі мої, жалі

Обробка Г. Верьовки

Альт соло

mf 1. Жа - лі мо - ї, жа - лі, ве - ли - кі, не - ма - лі,
як ₃ ма - йо - ва ро - са по - зе - ле - ній тра - ві.

mf Як ₃ ма - йо - ва ро - са по ₃ зе - ле - ній

mf Як ₃ ма - йо - ва ро - са по ₃ зе - ле - ній

mf ₃ ₃

тра - ві.
/жаль ми за то - бо - ю.

Б
7
Б

rit.

Пісня написана для низького жіночого голосу з діапазоном в октаву (*соль малої октави – соль першої*). Щоб сформувати хорову фактуру і передати мелодію, як завжди, сопрановій партії – виявляється неможливим, через вкрай низьку теситуру. Г.Верьовка, як вправний майстер, передає її альту (9 такт), а сопрановій – функцію терцевого подвоєння, підголоска. Наступну фразу «...по зеленій траві», яка починається з ноти *соль* малої октави – доручає тенору. Тут композитор уникає паралелізму в чоловічих голосах, зберігає їх тональну основу і надає перевагу жіночим – виразникам мелодії. Потім квартовим ходом переміщує баса в *мі бемоль*, замість ближнього *до*, і уникає таким чином небажаного дубля з боку альту. Альтовий рух в *до* продиктований логікою голосоведення. Окрім того, у випадку ходу баса на секунду вгору, тенору довелося б залишитися на *соль* або робити стрибок на квінту донизу. В першому випадку акорд буде «порожнім» без терції, в другому – невиправданим, хоча акорд *до-мі-до-соль* теж може бути прийнятним.

Наведемо приклад авторської композиції, в якій мелодичний діапазон досить малий і сягає лише октави. (приклад 156).

Як упав же він з коня

Музика І.Сльоти, вірші П.Тичини

156 Енергійно

Один - Два

mp *mp*

Як упав же він з ко - ня та й на бі - лий сніг - - -

М М Б Б

ян

5

"Сла - ва, сла - ва..." по - ко - ти - лось і ляг - ло до ніг.

"Сла - ва... Сла - ва..." по - ко - ти - лось і ляг - ло до ніг.

При повторенні хоровим tutti другого речення пісні автор, по-перше, – вдається до зміни гармонічної мови в перших двох тактах (9-10 такти), по-друге, при формуванні партитури намагається уникнути механічного переносу звучання мелодії в сопранову партію, знову ж таки, через її низьку теситуру. Тенорове “Слава, слава...” покотилось”, котре звучало у 5-6 тактах, з незначними змінами (через зміну гармонії) переходить в партію альтів. Басова партія з незначними змінами у 9-му такті, використовуючи альтовий хід *ля-соль*, переходить до сопрано, а у 10-12 тактах – дублює її буквально. Тенор з незначними змінами – утримує основну мелодичну лінію. Альт спочатку виконує терцеву підтримку, потім – властиву для тенора функцію.

Завдання для самостійної роботи
Перекладіть цим способом народні пісні:

Мав я раз дівчиноньку

Обробка М.Попова

157 Не поспішаючи

Один *mf*

Два

Мав я раз дів - чи - ноньку че - пурнень - ку, лю - бу ше - бе -

ту - шеч - ку ру - м'я - нень - ку. Гей, гей, - га, у - ха -

ха, дів - чи - риб - - чи - но мо - - ло - да. - - /да. -

У нашім серці пульс весни

158 Tempo di marcia

Пісня пластунів

Музика Г.Китастого, слова К.Рошко

mf Один

У на-шім сер - ці пульс вес - ни. Во - на піс - ні

6 *f*

для - нас спі - ва - є. І сон - це про - ме - нем яс - ним пал -

12 *f*

кі при - ві - ти по - си - ла - є. І ла - є.

Detailed description: The image shows a musical score for a song. It consists of three systems of music. Each system has a vocal line (treble clef) and a piano accompaniment (grand staff). The key signature is one sharp (F#) and the time signature is 2/4. The first system starts with a mezzo-forte (*mf*) dynamic and includes the word 'Один'. The second system starts at measure 6 and includes a forte (*f*) dynamic. The third system starts at measure 12 and includes a forte (*f*) dynamic. The lyrics are in Ukrainian and describe the pulse of spring in their hearts.